

Sahîh-i Buhârî

MUHTASARI TECRİD-İ SARİH

ÇEVİRİ TAHRİC VE NOTLAR
ABDULLAH FEYZİ KOCAER

Namaz Abdesti Bölümü
(4/94 - Kitâbu'l-Vudû)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ كِتَابُ الْوُضُوءِ

4-) Namaz Abdesti Bölümü

۱۱۰ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا تُقْبَلُ صَلَاةٌ مَنْ أَحْدَثَ حَتَّى يَتَوَضَّأَ قَالَ رَجُلٌ مِنْ حَضْرَمَوْتَ مَا الْحَدَثُ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ فَسَاءٌ أَوْ ضَرَاظٌ ❀

& 110-) Ebû Hureyre (r.a.)'dan, Rasûlullah (s.a.v.): "**Abdestini bozan bir kimsenin, abdest almadıkça namazı kabul olmaz.**" buyurmuştur. Hadramevt'ten bir kimse: "Ey Ebû Hureyre, abdest bozma nedir?" dedi. O da: "Sesli veya sessiz yellenmektir" dedi.

۱۱۱ وَعَنْهُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ إِنَّ أُمَّتِي يُدْعَوْنَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ غُرًّا مُحَجَّلِينَ مِنْ آثَارِ الْوُضُوءِ فَمَنْ اسْتَطَاعَ مِنْكُمْ أَنْ يُطِيلَ غُرَّتَهُ فَلْيَفْعَلْ ❀

& 111-) Ebû Hureyre (r.a.): "Hz. Peygamber (s.a.v.)'i: "**Muhakkak ki kıyamet günü ümmetim abdest izlerinden dolayı el, yüz ve ayaklarında nurlar parlayarak çağrılır.**" diye buyururken işittim. Sizden kim nurunu çoğaltabilirse çoğaltsın." demiştir.

۱۱۲ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ شَكََا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الرَّجُلُ الَّذِي يُخَيَّلُ إِلَيْهِ أَنَّهُ يَجِدُ الشَّيْءَ فِي الصَّلَاةِ فَقَالَ لَا يَنْفَتِلْ أَوْ لَا يَنْصَرِفْ حَتَّى يَسْمَعَ صَوْتًا أَوْ يَجِدَ رِيحًا ❀

& 112-) Abdullah b. Zeyd el-Ensârî (r.a.)'dan. Kendisi, Rasûlullah (s.a.v.)'e namazında abdesti bozan bir şeyler olduğunu zanneden bir kimsenin durumunu anlatmış. O da: "**Sesi duymadıkça veya kokuyu hissetmedikçe namazdan ayrılmasın**" buyurmuştur.

۱۱۳ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَامَ حَتَّى نَفَخَ ثُمَّ صَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ وَرُبَّمَا قَالَ اضْطَجَعَ حَتَّى نَفَخَ ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى ❀

113-) İbni Abbâs (r.a.)'dan. Hz. Peygamber (s.a.v.) uyudu hatta horladı, sonra da namaz kıldı. Bir diğer rivâyette ise "abdest almadan" ilavesi vardır.

(Hadisin geniş bir benzeri 97. hadiste geçmişti, bundan sonra da 142 ve 2072. hadislerde de değişik şekillerde gelecektir.

Uykunun abdesti bozup bozmayacağı konusunda çeşitli görüşler vardır. Aslında uyku abdesti bozan şeylerden değildir. Ancak, uyuyan bir kimsenin abdestinin bozulup bozulmadığını kontrol etme imkânının olmadığından uykunun abdesti bozacağına hükmedilmiştir. Bu nedenle Hz. Peygamber (s.a.v.): "**Gözler dübürün bağıdır, dolayısıyla kim uyuysa abdest alsın.**" buyurmuştur. (Ebû Dâvûd, Taharet: 79. İbni Mâce, Tahâret: 62. Ahmed b. Hanbel: I, 111)

Tirmizî ve Ebû Davud'un rivayet ettiği bir hadiste Hz. Peygamber (s.a.v.) secdede iken uyuduktan sonra abdest almadan namaza durur. İbni Abbâs (r.a.), kendisine bunu sorduğunda: "**Abdest ancak uzanıp uyuyan kimseye gerekir. Çünkü uzandığında mafsallar gevşer.**" buyurmuştur. Ancak bu hadisin senedi tenkide uğramıştır. (Tirmizî, Taharet: 57, Ebû Dâvûd, Tahâret: 79) Tirmizî bu hadisin sonunda şu açıklamayı getirir; "Âlimler, uykudan dolayı abdestin bozulup bozulmayacağı konusunda ihtilaf etmişlerdir. Bu arada âlimlerin çoğunluğu uzanıp yatmaksızın oturarak veya ayakta uyuyan kimseye abdestin gerekmeceği görüşündedir. Bir kısmı ise kendinden geçecek derecede uyuyan kimseye abdestin gerekeceği görüşündedir."

İmâm Nevevî, Müslim, Hayz: 123. hadisin açıklamasında bu konuda sekiz görüş getirmiştir.

- 1-) Her ne şekilde olursa olsun uyku abdesti bozmaz. Sahabeden Ebû Musa el- Eş'arî (r.a.), Said b. Museyyeb ve bir kısım âlimler bu görüştedir.
- 2-) Her ne şekilde olursa olsun uyku abdesti bozar. Hasan Basri, İshak b. Râhûye ve bir kısım âlimler bu görüştedir.
- 3-) Derin uyku abdesti bozar, az uyku bozmaz. Zührî, Rabia, Evzâî, İmâm Mâlik ve bir kısım âlimler bu görüştedir.
- 4-) Namazda olsun veya olmasın kıyam, rûkû, secde ve oturma şekinden birisinde uyursa, uyku abdesti bozmaz. Ancak uzanarak veya sırt üstü yatarak uyursa, abdest bozulur. İmâm Ebû Hanife, Dâvûd Zâhirî bu görüştedir. (Hanefilere göre bir yere yaslanarak uyursa da abdest bozulur.)
- 5-) Uyku yalnız rûkû ve secdede iken olursa abdesti bozar. Ahmed b. Hanbel'in görüşüdür.
- 6-) Uyku yalnız secdede iken olursa abdesti bozar. Bu da Ahmed b. Hanbel'in görüşüdür.
- 7-) Her ne şekilde olursa olsun uyku, namazda iken abdesti bozmaz, namaz dışında iken bozar.
- 8-) Namaz içerisinde olsun veya olmasın, makadî yere yerleştirerek oturup uyuyan kimsenin abdesti bozulmaz. İmâm Şafi bu görüştedir.

(Şerhu Müslim, III. 295)

Diğer taraftan bu hadiste Hz. Peygamber (s.a.v.)'in horlayarak uyuduktan sonra abdest almadan namaz kılmaya çıkması, kendisine mahsus bir özellik olarak değerlendirmiştir. Çevirisini yaptığımız hadisin devamında ravilerden Amr b. Dinar: "Ubeyd b. Umeiri: "Peygamberlerin rüyaları da vahiydir" derken duydum. Kendisi bu sözünün arkasından: «Ben seni uykumda kurban olarak kesiyor görüyorum...» (Sâffât: 102) âyetini okudu." demiştir. 608. ve 1498. hadislerde de peygamberlerin gözlerinin uyuduğu halde kalplerinin uyumadığı bildirilir. Bundan anlaşılan peygamberlerin uykusu ile diğer insanların uykusu farklıdır. Bu nedenle Hz. Peygamber (s.a.v.)'in uykusunun abdestini bozmaması sadece kendisine mahsus bir uygulama olması muhtemeldir. Hz. Peygamber (s.a.v.)'in kendisine mahsus uygulamalara "Hasâisu'n-Nebi" denilir ki bu kısım uygulamalar ümmeti bağlamayan, sadece kendisine özel sayılan şeylerdir. Bu tür uygulamalardan bir kısmını şöyle sıralayabiliriz: Zekât ve sadaka almaması. (756, 1112 ve 1156. hadislerle bakınız.) Aynı anda dörtten fazla hanımla nikâhlı olması. Humus gelirini dilediği gibi kullanması. (Enfâl: 41) Miras bırakmaması. (1200. ve 1612. hadislerle bakınız.) İftarsız peş peşe oruç tutması. Gece namazının kendisi için farz olması, (İsrâ 79) Mekke'ye ihramsız girebilmesi. Mekke'de kan dökülmesi hiçbir kimseye helâl değilken kendisine kısa bir süre için izin verilmesi gibi. (89. hadise bakınız.)

Bu arada Hz. Peygamber (s.a.v.)'in başka bir zamanda uykudan kalktığında abdest aldığı da rivâyet edilmiştir. Bu iki uygulamanın izahını şu şekilde yapmak mümkündür: Nasıl ki kendisinin bir beşer yönü bir de ilahi bağla irtibatlı olduğu yönü varsa uykusu da böyledir. Beşer uykusu ile uyuduğunda abdest almış peygamberlik bağlamında olan uykusundan -ki bu aynı zamanda vahiy anı sayılır- uyandığında abdest almamıştır. Kendisinin böyle durumlarda abdest almaması bize yönelik bir uygulama değildir.)

۱۱۴ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ دَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ عَرَفَةَ حَتَّى إِذَا كَانَ بِالشَّعْبِ نَزَلَ فَبَالَ ثُمَّ تَوَضَّأَ وَلَمْ يُسَبِّحِ الْوُضُوءَ فَقُلْتُ الصَّلَاةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ الصَّلَاةُ أَمَامَكَ فَرَكِبَ فَلَمَّا جَاءَ الْمُرْدَلَفَةَ نَزَلَ فَتَوَضَّأَ فَأَسْبَغَ الْوُضُوءَ ثُمَّ أَقِيَمَتِ الصَّلَاةُ فَصَلَّى الْمَغْرِبَ ثُمَّ أَنَاخَ كُلُّ إِنْسَانٍ بَعِيرَهُ فِي مَنْزِلِهِ ثُمَّ أَقِيَمَتِ الْعِشَاءُ فَصَلَّى وَلَمْ يُصَلِّ بَيْنَهُمَا ❦

114-) Üsâme b. Zeyd (r.a.) anlatır: "Hz. Peygamber (s.a.v.) hacıları Arafat'tan hareket ettirdi, (Müzdelifeden önceki) dağ yoluna varınca inip küçük abdest bozdu, bir abdest aldı ama fazla özen göstermedi, "Ey Allah'ın Rasûlü, namaz?" dedim: **"Namaz ilerde"** buyurdu. Müzdelife'ye gelince indi yine abdest aldı, bu sefer abdestine özen gösterdi, arkasından kamet getirildi. Akşam namazını kıldı sonra herkes konakladığı yerde devesini çöktetti, arkasından yatsı için kamet getirildi ve yatsı namazını kıldı, her iki namaz arasında bir namaz kılmadı"

۱۱۵ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ تَوَضَّأَ فَعَسَلَ وَجْهَهُ أَخَذَ غُرْفَةً مِنْ مَاءٍ فَمَضْمَضَ بِهَا وَاسْتَنْشَقَ ثُمَّ أَخَذَ غُرْفَةً مِنْ مَاءٍ فَجَعَلَ بِهَا هَكَذَا أَضَافَهَا إِلَى يَدِهِ الْأُخْرَى فَعَسَلَ بِهَمَا وَجْهَهُ ثُمَّ أَخَذَ غُرْفَةً مِنْ مَاءٍ فَعَسَلَ بِهَا يَدَهُ الْيُمْنَى ثُمَّ أَخَذَ غُرْفَةً مِنْ مَاءٍ فَعَسَلَ بِهَا يَدَهُ الْيُسْرَى ثُمَّ مَسَحَ بِرَأْسِهِ ثُمَّ أَخَذَ غُرْفَةً مِنْ مَاءٍ فَرَشَّ عَلَى رِجْلِهِ الْيُمْنَى حَتَّى غَسَلَهَا ثُمَّ أَخَذَ غُرْفَةً أُخْرَى فَعَسَلَ بِهَا رِجْلَهُ الْيُسْرَى ثُمَّ قَالَ هَكَذَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَتَوَضَّأُ ❦

115-) İbni Abbâs (r.a.) şöyle abdest aldı. Yüzünü yıkadı sonra bir avuç su aldı ve bu su ile ağzını çalkalayıp burnuna su verdi. Sonra bir avuç su aldı şöyle yapıp o suyu diğer eline kattı ve iki eliyle yüzünü yıkadı. Sonra bir avuç su aldı ve bu su ile sağ kolunu yıkadı. Sonra bir avuç su aldı, bu su ile de sol kolunu yıkadı. Sonra başını meshetti. Sonra da bir avuç su aldı, sağ ayağına azar azar döküp yıkadı. Sonra bir avuç su daha aldı ve bununla sol ayağını yıkadı. Sonra da:

"Rasûlullah (s.a.v.)'i böyle abdest alırken gördüm." demiştir.

۱۱۶ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا دَخَلَ الْخَلَاءَ قَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثِ

& 116-) Enes (r.a.): "Hz. Peygamber (s.a.v.) helaya girerken **"Allahümme innî Eûzübike mine'l-Hubusi ve'l-Habâis** (=Allah'ım, gözle görülmeyen kötülüklerden, erkek ve dişi şeytanlardan Sana sığınırım)" derdi." demiştir.

(Hubus ve Habâis kelimeleri anlam olarak kötü pis şeyler demektir. Biri erkeği diğeri kadını gösteren bu lafızlardan erkek ve dişi şeytanlar kastedildiği bildirilmiştir.)

۱۱۷ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ دَخَلَ الْخَلَاءَ فَوَضَعَتْ لَهُ وَضُوءًا قَالَ مَنْ وَضَعَ هَذَا فَأَخْبِرْ فَقَالَ اللَّهُمَّ فَقِّهْهُ فِي الدِّينِ

& 117-) İbni Abbâs (r.a.)'dan. Hz. Peygamber (s.a.v.) helaya girdiğinde kendisi için abdest suyu koydum: **"Bunu kim koydu?"** buyurdu. Kendisine kimin koyduğu bildirilince: **"Allah'ım onu dinde derin anlayışlı (fakih) kıl"** buyurdu.

۱۱۸ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَتَى أَحَدُكُمْ الْغَائِطُ فَلَا يَسْتَقْبِلِ الْقِبْلَةَ وَلَا يُوَلِّهَا ظَهْرَهُ شَرُّوْا أَوْ غَرُّوْا

{&} 118-) Ebû Eyyûb el-Ensârî (r.a.): "Rasûlullah (s.a.v.): **"Sizden birisi abdest bozmaya gittiğinde kibleye önünü dönmessin, arkasını da dönmessin, kibleyi sağına veya soluna alsın "** buyurdu" demiştir.

۱۱۹ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ إِنَّ نَاسًا يَقُولُونَ إِذَا قَعَدْتَ عَلَى حَاجَتِكَ فَلَا تَسْتَقْبِلِ الْقِبْلَةَ وَلَا بَيْتَ الْمَقْدِسِ. لَقَدْ ارْتَفَعْتُ يَوْمًا عَلَى ظَهْرِ بَيْتِ لَنَا فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَلَى لَبَتَيْنِ مُسْتَقْبِلًا بَيْتَ الْمَقْدِسِ لِحَاجَتِهِ

{&} 119-) Abdullah b. Ömer (r.a.): "Birtakım insanlar: "Abdest bozmaya oturduğunda ne kibleye ne de Beyt-i Makdis'e (Kudüs'e) dön!" diyorlar. Bir gün evimizin damına çıkmıştım, Rasûlullah (s.a.v.)'i abdest bozmak için Beyt-i Makdis'e karşı dönmüş iki kerpiç üzerinde gördüm." demiştir.

۱۲۰ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ أَزْوَاجَ النَّبِيِّ ﷺ كُنَّ يَخْرُجْنَ بِاللَّيْلِ إِذَا تَبَرَّزْنَ إِلَى الْمَنَاصِعِ وَهُوَ صَعِيدٌ أَفِيحٌ فَكَانَ عُمَرُ يَقُولُ لِلنَّبِيِّ ﷺ احْجُبْ نِسَاءَكَ فَلَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَفْعَلُ فَخَرَجَتْ سَوْدَةُ بِنْتُ زَمْعَةَ زَوْجُ النَّبِيِّ ﷺ لَيْلَةً مِنَ اللَّيَالِي عِشَاءً وَكَانَتْ امْرَأَةً طَوِيلَةً فَنَادَاهَا عُمَرُ أَلَا قَدْ عَرَفْنَاكَ يَا سَوْدَةُ حَرِصًا عَلَى أَنْ يَنْزَلَ الْحِجَابُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ آيَةَ الْحِجَابِ

120-) Aişe (r.a.) anlatır: "Hz. Peygamber (s.a.v.)'in hanımları geceleyin abdest bozmaya gittiklerinde geniş ve açık arazi olan el-Menâsi'ye çıkarlardı. Bu arada Ömer de Hz. Peygamber (s.a.v.)'e "Hanımlarını perde gerisinde tut" derdi, Rasûlullah (s.a.v.) daha bunu yapmamıştı ki Hz. Peygamber(s.a.v.)'in hanımı Sevde bintü Zema bir gece yatsı vaktinde abdest bozmaya çıkmıştı. -Kendisi uzun boylu iri yapılı bir kadını- Ömer perde gerisinde bulunmaları konusunda bir hüküm inmesini çok istediğinden (buna sebep olmak için): "Ey Sevde seni tanıdık" diye seslendi, sonunda Allah, perde gerisinde durma (hicap) âyetini indirdi"

(Hadiste geçen "Hanımlarını perde gerisinde tut" ifadesinden maksat, normalde tüm Müslüman kadınların muhatap olduğu örtünme

şeklinin dışında daha özel bir örtünmedir. Bu da önemli ihtiyaçları dışında, evlerinden dışarı çıkmamalarıdır. Hz. Ömer (r.a.)'ın: "**Ey Sevde seni tanıdık**." sözü de buna işaret eder. Çünkü Hz. Ömer (r.a.)'ın açık gezen örtüsüz bir kadın için: "Biz seni tanıdık" demesinin bir anlamı yoktur, açık bir kadın zaten tanınmaktadır. Burada denilmek istenilen her ne kadar da örtünsen bile kim olduğun belli oluyor, ortalıkta dolanma denilmek istenilmiştir.

Peygamber (s.a.v.)'in hanımlarına kendilerine mahsus olarak, özel emirle perde gerisinde durmaları emredilmiştir. Hz. Peygamber (s.a.v.)'e olan hürmetten dolayı kendilerinin diğer kadınlardan ayrı birtakım statüleri vardı. Hanımlarının bir başkasıyla evlenmelerinin yasak olması gibi yine onların gereksiz yere ortalıkta dolanmaları da yasaktır. Kur'an-ı Kerim'de Peygamber hanımlarına özel, diğer kadınlardan ayrı birtakım hukuki durumların olduğunu görmekteyiz: Onlar çirkin bir iş yaparlarsa cezaları diğer kadınların cezasının iki katıdır. (Ahzâb: 30) Yine onların mükâfatlarının da iki kat olduğunu görmekteyiz (Ahzâb: 31) Diğer müminlerin hanımları gibi değildirler (Ahzâb: 32) Evlerinde oturmaları emredilmiştir (Ahzâb: 33) Onlar, Müminlerin anneleri mesabesinde olup, Hz. Peygamber (s.a.v.)'den sonra onun hanımlarıyla artık hiçbir kimsenin evlenmesi asla caiz değildir. (Ahzâb: 53) Bu ayetlerde görüldüğü gibi onun hanımlarının diğer kadınlardan farklı bir konumu olduğu görülmektedir. Bu farklı uygulamalardan birisi de ortalıkta fazla dolanmamaları, evlerinde oturmalarıdır. Hz. Ömer (r.a.)'ın inmesini istediği de bu idi sonunda Allah bu âyeti indirmiş oldu. Hadisin bir benzeri olan 1761. hadisle ayrıca konuyla ilgili olan 263. hadise bakınız.)

۱۲۱ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا خَرَجَ لِحَاجَتِهِ أَجِيءُ أَنَا وَغُلَامٌ مَعَنَا إِدَاوَةٌ مِنْ مَاءٍ

& 121-) Enes (r.a.): "Hz. Peygamber (s.a.v.) ayakyoluna çıktığında ben ve bir oğlan çocuğu yanımda su kabıyla yanında gelirdik" demiştir.

۱۲۲ وَفِي رَوَايَةٍ: مِنْ مَاءٍ وَعَنْزَرَةٌ يَسْتَنْجِي بِالْمَاءِ

122-) Başka bir rivayette ise: "Su ve küçük mızrakla gelirdik, su ile taharetlenirdi" demiştir. (Hz. Enes (r.a.) küçüklüğünden bu tarafa Efendimiz (a.s.)'in hizmetinde bulunmuştur. Efendimiz abdest bozmaya çıktığında kendisi için su taşır bir de abdest bozarken yanına yaklaşılmamasına uyarı için olsa gerek yere dikilen küçük mızrak veya benzeri şeyler taşırdı.)

۱۲۳ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا شَرِبَ أَحَدُكُمْ فَلَا يَتَنَفَّسْ فِي الْإِنَاءِ وَإِذَا أَتَى الْخَلَاءَ فَلَا يَمَسُّ ذِكْرَهُ بِيَمِينِهِ وَلَا يَتَمَسَّحُ بِيَمِينِهِ

& 123-) Ebû Katâde (r.a.): "Rasûlüllah (s.a.v.): "**Sizden biriniz bir şey içtiğinde kaba solumasın, ayakyoluna gittiğinde de tenasül uzvunu sağ eline dokundurmasın, sağ eliyle silinip kurulanmasını**" buyurdu" demiştir.

۱۲۴ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَبِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَخَرَجَ لِحَاجَتِهِ فَكَانَ لَا يَلْتَفْتُ فَدَنَوْتُ مِنْهُ فَقَالَ ابْغِنِي أَحْجَارًا أَسْتَنْفِضُ بِهَا أَوْ نَحْوَهُ وَلَا تَأْتِنِي بَعْظُمٌ وَلَا رَوْتُ فَأَتَيْتُهُ بِأَحْجَارٍ بِطَرَفِ ثِيَابِي فَوَضَعْتُهَا إِلَى جَنْبِهِ وَأَعْرَضْتُ عَنْهُ فَلَمَّا قَضَى أَتْبَعَهُ بِهِنَ

124-) Ebû Hureyre (r.a.): "Hz. Peygamber (s.a.v.) abdest bozmaya çıktığında kendisini takip ettim, arkasına dönüp bakmazdı, kendisine yaklaştım: "**Taharetlenmek için birkaç taş getir ama kemik ve hayvan dışkısı getirme!**" buyurdu. Kendisine eteğimle birkaç taş getirdim ve yanına koyup ayrıldım. Abdestini bozunca bunlarla taharetlendi." demiştir.

(Hadisin bir benzeri olan 1581. hadise bakınız.)

۱۲۵ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ الْعَائِطُ فَأَمَرَنِي أَنْ آتِيَهُ بِثَلَاثَةِ أَحْجَارٍ فَوَجَدْتُ حَجَرَيْنِ وَالتَّمَسْتُ الثَّالِثَ فَلَمْ أَجِدْهُ فَأَخَذْتُ رَوْثَةً فَأَتَيْتُهُ بِهَا فَأَخَذَ الْحَجَرَيْنِ وَأَلْقَى الرَّوْثَةَ وَقَالَ هَذَا رِكَسٌ

125-) Abdullah b. Mes'ûd (r.a.): "Hz. Peygamber (s.a.v.) abdest bozmak için geldi ve bana kendisine üç tane taş getirmemi emretti. Ben iki taş buldum, üçüncüsünü aradımsa da bulamadım, derken bir hayvan dışkısı bulup getirdim. İki taşı aldı, hayvan dışkısını attı ve: "**Bu, pistir!**" buyurdu." demiştir.

۱۲۶ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ تَوَضَّأَ النَّبِيُّ ﷺ مَرَّةً مَرَّةً

126-) İbni Abbâs (r.a.): "Hz. Peygamber (s.a.v.) azalarını birer defa yıkayarak abdest alırdı." demiştir.

۱۲۷ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ تَوَضَّأَ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ

127-) Abdullah b. Zeyd el-Ensârî (r.a.)'dan Hz. Peygamber (s.a.v.)'in azalarını ikişer defa yıkayarak abdest aldığı rivayet edilmiştir.

(Abdest alırken azaları bir defa yıkamak, yıkama şartını yerine getirir. Ancak Hz. Peygamber (s.a.v.) bir sonraki hadiste anlatıldığı gibi imkân olduğu sürece üç defa yıkardı. Kendisi suyun yetmediği zamanda veya 114. hadiste geçtiği gibi yolculuk gibi durumlarda abdest işini kısa tutar en kısa yoldan şartlarını yerine getirirdi. 126. ve 127. hadislerde anlatılan Hz. Peygamber (s.a.v.)'in abdesti de bu şekildedir. 128. hadiste anlatılan ve azaların üçer defa yıkanması ise durumun müsait olduğu zamanlardaki Hz. Peygamber (s.a.v.)'in aldığı abdesttir. Bu nedenle azaların bir defa yıkanması farz, üç defa yıkanması sünnettir denilmiştir.)

۱۲۸ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ دَعَا بِإِنَاءٍ فَأَفْرَغَ عَلَى كَفِّهِ ثَلَاثَ مَرَارٍ فَعَسَلَهُمَا ثُمَّ أَدْخَلَ يَمِينَهُ فِي الْإِنَاءِ فَمَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا وَيَدَيْهِ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ ثَلَاثَ مَرَارٍ ثُمَّ مَسَحَ بِرَأْسِهِ ثُمَّ غَسَلَ رِجْلَيْهِ ثَلَاثَ مَرَارٍ إِلَى الْكَعْبَيْنِ ثُمَّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ تَوَضَّأَ نَحْوَ وُضُوئِي هَذَا ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ لَا يُحَدِّثُ فِيهِمَا نَفْسَهُ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

& 128-) Hz. Osman (r.a.) bir keresinde bir kap su istedi ve iki eline üç defa döküp yıkadı sonra sağ elini kabın içine koyup ağzını çalkaladı, burnuna su verdi sonra yüzünü üç defa yıkadı, iki ellerini dirseklerle kadar üç defa yıkadı, sonra başını meshetti, sonra topuklarını ayak bileklerine kadar üç defa yıkadı sonra da: "Rasûlullah (s.a.v.): **"Kim benim şu abdestim gibi abdest alır, sonra iki rekât namaz kılar da bu iki rekât hakkında içinden nefesine bir şeyler geçirmesse geçmiş günahları bağışlanır."** buyurdu" demiştir.

۱۲۹ وفي رواية: أن عثمان قال ألا أحدثكم حديثاً لولا آية ما حدثتكموه سمعت النبي ﷺ يقول لا يتوضأ رجل يحسن وضوءه ويصلي الصلاة إلا غفر له ما بينه وبين الصلاة حتى يصليها قال غروة الآية «إن الذين يكتُمون ما أنزلنا من بينات»

{&} 129-) Başka bir rivayette ise: "Bakın size bir hadis anlatıyorum eğer, âyet olmasaydı size anlatmazdım. Hz. Peygamber (s.a.v.)'i: **"Bir kimse abdest alıp abdestini güzel yapar da namaz kılar da bu kimsenin kıldığı namaz ile kılacağı namaza kadar geçen süredeki günahları bağışlanır."** diye buyururken işittim" demiştir. Hadisin ravilerinden Urve, söz konusu âyetin «İndirdiğimiz açık delileri ve hidayeti, kitapta insanlara açıklandıktan sonra gizleyenler, ki onlara Allah da lânet eder, lânet ediciler de lanet eder» (Bakara: 159) âyeti olduğunu söylemiştir.

(Müjde dozu yüksek olan ve helâl haram gibi hükümlerle bir ilgisi bulunmayan bu tür hadisleri, tembelliğe sürükler diye son ana kadar rivayet etmemek ashabın yapageldiği bir uygulamadır. Onlar bir gerçeği, emaneti gizlemiş olmanın vebalinden çekinerek vefatlarına yakın böylesi hadisleri rivayet etmişlerdir.)

۱۳۰ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ مَنْ تَوَضَّأَ فَلْيَسْتَنْتِرْ وَمَنْ اسْتَحْمَرَ فَلْيُوتِرْ

{&} 130) Ebû Hureyre (r.a.)'dan. Rasûlullah (s.a.v.): **"Sizden biriniz abdest aldığı anda burnuna su götürsün ve sümkürsün, kim taştta taharetlenirse tek yapsın** (üç, beş... gibi)" buyurmuştur.

۱۳۱ و عنه رضي الله عنه أنه رَسُوْلُ اللهِ ﷺ قَالَ إِذَا تَوَضَّأَ أَحَدُكُمْ فَلْيَجْعَلْ فِي أَنْفِهِ ثُمَّ لِيَنْثُرْ وَمَنْ اسْتَحَمَرَ فَلْيُوتِرْ وَإِذَا اسْتَيْقَظَ أَحَدُكُمْ مِنْ نَوْمِهِ فَلْيَغْسِلْ يَدَهُ قَبْلَ أَنْ يَدْخُلَهَا فِي وَضُوئِهِ فَإِنْ أَحَدُكُمْ لَا يَذَرِي أَيْنَ بَاتَتْ يَدُهُ ❀

{•} 131-) Yine Ebû Hureyre (r.a.)'dan. Rasûlüllah (s.a.v.): **"Sizden biriniz abdest aldığı anda burnuna su götürsün ve sümüksün, kim taşla taharetlenirse tek sayılarla yapsın, sizden biriniz uykusundan uyandığında elini, abdest suyuna koymadan önce yıkasın, elinin nerede gecelediğini bilemez"** buyurmuştur.

۱۳۲ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رضي الله عنهما وقد قيل له رَأَيْتَكَ تَصْنَعُ أَرْبَعًا لَمْ أَرِ أَحَدًا مِنْ أَصْحَابِكَ يَصْنَعُهَا قَالَ وَمَا هِيَ يَا ابْنَ جُرَيْجٍ قَالَ رَأَيْتَكَ لَا تَمَسُّ مِنَ الْأَرْكَانِ إِلَّا الْيَمَانِيَيْنِ وَرَأَيْتَكَ تَلْبَسُ النَّعَالَ السَّيِّئَةَ وَرَأَيْتَكَ تَصْبِغُ بِالْصُّفْرَةِ وَرَأَيْتَكَ إِذَا كُنْتَ بِمَكَّةَ أَهْلَ النَّاسِ إِذَا رَأَوْا الْهَيْلَالَ وَلَمْ تُهَلِّ أَنْتَ حَتَّى كَانَ يَوْمُ التَّرْوِيَةِ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ أَمَّا الْأَرْكَانُ فَإِنِّي لَمْ أَرِ رَسُوْلَ اللهِ ﷺ يَمَسُّ إِلَّا الْيَمَانِيَيْنِ وَأَمَّا النَّعَالُ السَّيِّئَةُ فَإِنِّي رَأَيْتُ رَسُوْلَ اللهِ ﷺ يَلْبَسُ النَّعْلَ الَّذِي لَيْسَ فِيهَا شَعْرٌ وَيَتَوَضَّأُ فِيهَا فَأَنَا أَحَبُّ أَنْ أَلْبَسَهَا وَأَمَّا الصُّفْرَةُ فَإِنِّي رَأَيْتُ رَسُوْلَ اللهِ ﷺ يَصْبِغُ بِهَا فَأَنَا أَحَبُّ أَنْ أَصْبِغَ بِهَا وَأَمَّا الْإِهْلَالُ فَإِنِّي لَمْ أَرِ رَسُوْلَ اللهِ ﷺ يَهْلُ حَتَّى تَنْبَعِثَ بِهِ رَاحِلَتُهُ ❀

{&} 132-) İbni Ömer (r.a.)'a: "Senin, tavaf ederken sadece Yemen tarafındaki iki kenara (Rükn-u Yemâniye) dokunduğunu gördük. İhramda da tabaklanmış deriden terlik giyer gördük, sarı boya ile boyandığını gördük, Mekke de iken halk hilali gördüklerinde (Zul-Hicce'nin başında) ihrama girerken senin Arafeden bir önceki gün (Zü'l-Hicce'nin 8. günü) ihrama girdiğini gördük" denildi. Abdullah b. Ömer (r.a.): "Şöyle açıklayayım, Kâbe'nin kenarları hususunda Rasûlüllah (s.a.v.)'i sadece Yemen tarafındaki iki köşeye (Rükn-ü Yemâniye) dokunurken gördüm. Tabaklanmış deriye gelince, ben Rasûlüllah (s.a.v.)'i üzerinde tüyleri kalmamış deriden terlik giydiğini ve bunun içinde de abdest aldığını gördüm dolayısıyla ben bunu giymeyi severim. Sarı boyaya gelince, ben Rasûlüllah (s.a.v.)'i bununla boyandığını gördüm bu nedenle ben bununla boyanmayı severim. Hilal konusuna gelince, ben Rasûlüllah (s.a.v.)'i bineğinin kendisini götüreceği zamana kadar (Arafat'a çıkmaya hareket edene kadar) ihrama girmediğini gördüm" demiştir.

۱۳۳ عَنْ عَائِشَةَ رضي الله عنها قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُعْجِبُهُ التَّيْمُنُ فِي تَعْلِهِ وَتَرْجُلِهِ وَطُهُورِهِ وَفِي شَأْنِهِ كُلِّهِ ❀

& 133-) Aişe (r.a.): "Hz. Peygamber (s.a.v.), temizlenmede, saç sakal bakımında, ayakkabı giymede ve diğer bütün işlerinde sağdan başlamayı ve sağ tarafı kullanmayı çok severdi." demiştir.

۱۳۴ عَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه قَالَ رَأَيْتُ رَسُوْلَ اللهِ ﷺ وَحَائَتْ صَلَاةَ الْعَصْرِ فَالْتَمَسَ النَّاسُ الْوُضُوءَ فَلَمْ يَجِدُوهُ فَأَتَى رَسُوْلُ اللهِ ﷺ بِوُضُوءٍ فَوَضَعَ رَسُوْلُ اللهِ ﷺ فِي ذَلِكَ الْإِنَاءِ يَدَهُ وَأَمَرَ النَّاسَ أَنْ يَتَوَضَّعُوا مِنْهُ قَالَ فَرَأَيْتُ الْمَاءَ يَتَّبِعُ مِنْ تَحْتِ أَصَابِعِهِ حَتَّى تَوَضَّعُوا مِنْ عِنْدِ آخِرِهِمْ ❀

{&} 134-) Enes (r.a.): "İkinci namazı vakti olmuş, halk abdest suyu arayıp bulamadıkları sırada Rasûlüllah (s.a.v.)'i görmüştüm, Rasûlüllah (s.a.v.)'e bir miktar abdest suyu getirildi. Elini kabın içerisine koydu ve halka bundan abdest almalarını emretti. En son kişi abdest alana kadar suyun parmaklarının altından kaydığını gördüm" demiştir.

(Hadisin bir benzen olan 148. ve 1499. hadislerle bakınız.)

۱۳۵ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَمَّا حَلَقَ رَأْسَهُ كَانَ أَبُو طَلْحَةَ أَوَّلَ مَنْ أَخَذَ مِنْ شَعْرِهِ ❊

& 135-) Enes (r.a.)'dan. Rasûlullah (s.a.v.) başını tıraş ettiğinde saç telinden ilk alan Ebû Talha olmuştur.

(Hadisin diğer rivayetlerinde bu tıraşın veda haccında olduğu bildirilir. Sahabe, Efendimizin saç tellerini alıp yanında saklamıştır, Hz. Peygamber (s.a.v.) ile teberrük konusunda 1945. hadisin açıklamasına bakınız.)

۱۳۶ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِذَا شَرِبَ الْكَلْبُ فِي إِنَاءٍ أَحَدِكُمْ فَلْيَغْسِلْهُ سَبْعًا ❊

{&} 136-) Ebû Hureyre (r.a.): "Rasûlullah (s.a.v.): **"Sizden birinizin kabından köpek içerse onu yedi defa yıkasın,"** buyurdu." demiştir.

۱۳۷ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَتْ الْكِلَابُ تَبُولُ وَتُقْبِلُ وَتُدْبِرُ فِي الْمَسْجِدِ فِي زَمَانِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَلَمْ يَكُونُوا يَرْشُونَ شَيْئًا مِنْ ذَلِكَ ❊

137-) İbni Ömer (r.a.): "Rasûlullah (s.a.v.) zamanında köpekler mescide girer çıkar idrar yaparlardı ama hiçbir kimse bundan dolayı su serpmezdi." demiştir.

(Hz. Peygamber (s.a.v.) zamanında mescid günümüzdeki gibi sağlam ve mazbut değildi, etrafı da açıktı. Bu nedenle her türlü hayvan girebildiği gibi köpekler de girebiliyor hatta idrarlarını bile yapabiliyorlardı. Köpeklerin mescide girip idrarlarını yapmaları mescidi yıkamayı gerektirmiyordu. Çünkü pisliği temizleme yollarından birisi de güneşte kurutma usulüdür. İşte bu nedenle etrafı açık bir binada köpek idrarı gibi bir pislik var ise ya güneş veya rüzgâr tarafından kurutulmasıyla temiz hükmüne geçmektedir. Yukarıdaki hadisimizi Ebû Dâvûd "Yeryüzü kurduğunda temiz olur" başlığı altında zikretmiştir. Bu hadis, kurutma ve güneşte bırakma usulü ile temizlemeyi kabul eden Hanefi mezhebinin delillerindendir. İmam-ı Azam: "Güneş izini giderdiğinde topraktaki necasetler temiz olur." demiştir.)

۱۳۸ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا يَزَالُ الْعَبْدُ فِي صَلَاةٍ مَا كَانَ فِي الْمَسْجِدِ يَنْتَظِرُ الصَّلَاةَ مَا لَمْ يُحْدَثْ ❊

138-) Ebû Hureyre (r.a.): "Hz. Peygamber (s.a.v.): **"Bir kul namazı beklemek için mescidde abdestli olarak bulunduğu sürece namaz içerisinde olmuş olur"** buyurdu" demiştir.

(Bu konuda 299 ve 367. hadislerle de bakınız.)

۱۳۹ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَأَلَ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قُلْتُ أَرَأَيْتَ إِذَا جَامَعَ فَلَمْ يُمْنِ قَالَ عُثْمَانُ يَتَوَضَّأُ كَمَا يَتَوَضَّأُ لِلصَّلَاةِ وَيَغْسِلُ ذَكَرَهُ قَالَ عُثْمَانُ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَسَأَلْتُ عَنْ ذَلِكَ عَلِيًّا وَالزُّبَيْرَ وَطَلْحَةَ وَأَبِي بَنَ كَعْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَأَمَرُوهُ بِذَلِكَ ❊

& 139-) Zeyd b. Halid, Osman b. Affan'a şöyle sorduğunu anlatır: "Bir kimse cima edip de meni gelmez ise ne dersin?" dedim. Osman: "Bu kimse namaz abdesti gibi abdest alır, tenasül uzvunu da yıkar. Bunu Rasûlullah (s.a.v.)'den işittim. Ali, Zübeyr, Talha ve Übey b. Ka'b'a sordum onlar da böyle emrettiler" demiştir.

(İslâmın ilk dönemlerinde, cimada meni gelmezse gusül abdestinin gerekmeceği belirtilmiştir. Sonraları bu uygulama kaldırıldı. Übey b. Ka'b (r.a.): "Yıkamak, ancak meninin gelmesiyle gerekir." hükmü İslâmın ilk yıllarındaki bir ruhsat idi, sonra bu ruhsat kaldırıldı" demiştir. (Tirmizî, Tahâret: 81. Ebû Dâvûd, Tahâret: 84) İmam Tirmizî bu hadisin devamında: "Bu husus birden fazla sahabe tarafından rivayet edilmiştir, Übey b. Ka'b (r.a.), Râfi b. Hadic (r.a.) bunlardandır. İlim erbabının çoğunun nazarında uygulama "Bir kimse hanımıyla cima ederse meni gelmezse bile gusül abdesti gerekir." şeklindedir." demiştir. Söz konusu ilk uygulama kaldırıldığı halde bunu bilmeyen bazı sahabeler eski uygulamaya devam etmişler sonra işin gerçek yönü kendilerine bildirildiğinde görüşlerinden dönmüşlerdir. Hadis kitaplarında bu hususu dile getiren pek çok rivayet vardır. Bunlardan birisi de Hz. Aişe (r.a.)'ın hadisidir. Müslümanlar kendi aralarında bu konuyu tartışmışlar bir sonuca varamayınca durumu Hz. Aişe (r.a.)'a sormuşlar, o da: "Bu konuyu iyi bilen birisine düşsün. Rasûlullah (s.a.v.): **"Bir kimse kadının dörtkenarı arasına oturup sünnet yeri kadının sünnet yerine değdi mi gusül gerekir."** buyurdu." demiştir. (Müslim, Hayız: 88. Ebû Dâvûd, Tahâret: 84.)

١٤٠ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَرْسَلَ إِلَى رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ فَجَاءَ وَرَأْسُهُ يَقْطُرُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَعَلَّنَا أَعْجَلْنَاكَ فَقَالَ نَعَمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أُعْجِلْتَ أَوْ قُحِطَتْ فَعَلَيْكَ الْوُضُوءُ ❀

& 140-) Ebû Said el- Hudrî (r.a.): "Rasûlullah (s.a.v.) ensardan birisine haber göndermişti o da başından su damlayarak geldi. Hz. Peygamber (s.a.v.): **"Herhalde sana acele ettirdik"** buyurdu O da: "Evet" dedi. Bunun üzerine: **"Eğer aceleyle gelir veya menin gelmez ise sana namaz abdesti almak düşer"** buyurdu." demiştir.

١٤١ عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي سَفَرٍ وَأَنَّهُ ذَهَبَ لِحَاجَةٍ لَهُ وَأَنَّ الْمُغِيرَةَ جَعَلَ يَصُبُّ الْمَاءَ عَلَيْهِ وَهُوَ يَتَوَضَّأُ فَعَسَلَ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ وَمَسَحَ بِرَأْسِهِ وَمَسَحَ عَلَى الْخُفَّيْنِ ❀

{&} 141-) Muğîra b. Şu'be (r.a.)'dan. Kendisi, Rasûlullah (s.a.v.) ile birlikte bir yolculukta iken Rasûlullah (s.a.v.) abdest bozmaya gitmiş. (Daha sonra) Muğîra b. Şu'be (r.a.) Rasûlullah (s.a.v.) abdest alırken kendisine suyu dökmeye durmuş o da yüzünü ve iki ellerini (dirsekleriyle birlikte) yıkamış ve başını meshedip mestlerinin üzerine meshetmiştir. (Hadisin bir benzeri olan 156. hadise bakınız. 238. hadiste değişik hususlar anlatılır.)

١٤٢ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ بَاتَ لَيْلَةً عِنْدَ مَيْمُونَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ وَهِيَ خَالَتُهُ فَاضْطَجَعَتْ فِي عَرْضِ الْوِسَادَةِ وَاضْطَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَهْلُهُ فِي طُولِهَا فَنَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَتَّى إِذَا انْتَصَفَ اللَّيْلُ أَوْ قَبْلَهُ بِقَلِيلٍ أَوْ بَعْدَهُ بِقَلِيلٍ اسْتَيْقَظَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَجَلَسَ يَمْسَحُ التَّوَمَ عَنْ وَجْهِهِ بِيَدِهِ ثُمَّ قَرَأَ الْعَشْرَ الْآيَاتِ الْخَوَاتِمَ مِنْ سُورَةِ آلِ عِمْرَانَ ثُمَّ قَامَ إِلَى شَنْ مُعَلَّقَةٍ فَتَوَضَّأَ مِنْهَا فَأَحْسَنَ وَضُوءَهُ ثُمَّ قَامَ يُصَلِّي قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَقُمْتُ فَصَنَعْتُ مِثْلَ مَا صَنَعَ ثُمَّ ذَهَبْتُ فَقُمْتُ إِلَى حَنْبِهِ فَوَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنَى عَلَى رَأْسِي وَأَخَذَ بِأُذُنِي الْيُمْنَى يَفْتَلُهَا فَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ أَوْتَرَ ثُمَّ اضْطَجَعَ حَتَّى أَتَاهُ الْمُؤَذِّنُ فَقَامَ فَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ ثُمَّ خَرَجَ فَصَلَّى الصُّبْحَ ❀

{&} 142-) Abdullah b. Abbâs (r.a.)'dan. Bir keresinde Hz. Peygamber (s.a.v.)'ın hanımı ve aynı zamanda kendisinin teyzesi olan Meymûne (r.a.)'ın yanında gecelemişti. Şöyle anlatır: "Ben yastığın enine (kısa tarafına) uzanıp yattım. Rasûlullah (s.a.v.) ile hanımı da boyuna (uzun tarafına) uzanıp yattı. Rasûlullah (s.a.v.) uyudu. Gece yarısı -veya yarısından biraz önce, veya yarısından biraz sonra- olunca Rasûlullah (s.a.v.) uyandı ve oturdu, eliyle yüzünden uykuyu gideriyordu, sonra Âl-i İmrân Suresinin sonundan on âyet okudu, arkasından asılı olan su tulumuna doğru kalktı ve bundaki su ile abdest aldı, abdestine de özen gösterdi. Sonra namaza durdu. Ben de kalkıp onun yaptığı gibi yaptım sonra gidip yanına durdum. Sağ elini başıma koyup sağ kulağımı kıvırdı, ardından iki rekât namaz kıldı, sonra iki rekât, sonra iki rekât, sonra iki rekât, sonra iki rekât, sonra da tek rekât kıldı ve müezzin kendisine gelinceye kadar yatıp uzandı, ardından kalktı ve kısa iki rekât namaz kıldı sonra da çıkıp sabah namazını kıldı" demiştir (Hadis daha önce 97 ve 113. hadisler olarak geçmişti, bundan sonra da 2072. hadis olarak değişik bir şekilde tekrar gelecektir.)

١٤٣ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا قَالَ لَهُ أَتَسْتَطِيعُ أَنْ تُرِينِي كَيْفَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَتَوَضَّأُ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ نَعَمْ فَدَعَا بِمَاءٍ فَأَفْرَغَ عَلَى يَدَيْهِ فَعَسَلَ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ مَضْمَضَ وَاسْتَنْشَرَ ثَلَاثًا ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا ثُمَّ غَسَلَ يَدَيْهِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ ثُمَّ مَسَحَ رَأْسَهُ بِيَدَيْهِ فَأَقْبَلَ بِهِمَا وَأَذْبَرَ بَدَأَ بِمُقَدِّمِ رَأْسِهِ حَتَّى ذَهَبَ بِهِمَا إِلَى قَفَاهُ ثُمَّ رَدَّهُمَا إِلَى الْمَكَانِ الَّذِي بَدَأَ مِنْهُ ثُمَّ غَسَلَ رِجْلَيْهِ ❀

{&} 143-) Bir kimse Abdullah b. Zeyd (r.a.)'a: "Rasûlullah (s.a.v.)'in nasıl abdest aldığı bana gösterebilir misin?" dedi. Abdullah b. Zeyd (r.a.): "Tabi" dedi ve su istedi. İki eline döküp iki defa yıkadı, sonra üç defa ağzını çalkalayıp burnuna su verip sümkürdü sonra üç defa yüzünü yıkadı sonra da ikişer defa ellerini dirseklere kadar yıkadı sonra eliyle başını meshetti, iki elini başının önünden başlayarak enseye varana kadar öne arkaya götürüp ilk başladığı yere getirdi. Sonra da iki ayağını yıkadı"

١٤٤ عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِالْهَاجِرَةِ فَأَتَى بِوَضُوءٍ فَتَوَضَّأَ فَجَعَلَ النَّاسُ يَأْخُذُونَ مِنْ فَضْلِ وَضُوئِهِ فَيَتَمَسَّحُونَ بِهِ فَصَلَّى النَّبِيُّ ﷺ الظُّهْرَ رَكَعَتَيْنِ وَالْعَصْرَ رَكَعَتَيْنِ وَبَيْنَ يَدَيْهِ عَنَزَةٌ

& 144-) Ebû Cuhayfe (r.a.) anlatır: "Rasûlullah (s.a.v.) öğlenin sıcağında (çadırdan; yanımıza çıktı. Kendisine abdest suyu getirildi ve abdest aldı. Halk abdest suyunun artanını alıp üzerlerine sürünmeye başladı, ardından Hz. Peygamber (s.a.v.) önünde dikili bir mızrak olduğu halde iki rekât öğle iki rekât da ikinci namazını kıldı"

(Kılınan bu namaz, Mekke'den Medine'ye gelirken kılınmıştır. Hadisin ravisi Ebû Cuhayfe (r.a.) da Hz. Peygamber (s.a.v.)'in mübarek elini tutup yüzüne sürmüş bir de baksa ki, o sıcakta kardan daha serin olduğunu, miskten daha güzel koktuğunu görmüş. Bu ise Hz. Peygamber (s.a.v.)'in bir mucizesidir. Hadisin benzerleri 248., 313. ve 1487. hadis olarak gelecektir.)

١٤٥ عَنْ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ ذَهَبَتْ بِي خَالَتِي إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ ابْنِ أُخْتِي وَجَعَ فَمَسَحَ رَأْسِي وَدَعَا لِي بِالْبَرَكَةِ ثُمَّ تَوَضَّأَ فَشَرِبْتُ مِنْ وَضُوئِهِ ثُمَّ قُمْتُ خَلْفَ ظَهْرِهِ فَنَظَرْتُ إِلَى خَاتَمِ النُّبُوَّةِ بَيْنَ كَتِفَيْهِ مِثْلَ زُرِّ الْحَجَلَةِ

& 145-) Sâib b. Yezid (r.a.) anlatır: "Teyzem beni Hz. Peygamber (s.a.v.)'e götürdü: **"Ey Allah'ın Rasûlü kardeşimin oğlunun ayaklarında rahatsızlık vardır"** dedi. Bunun üzerine başımı sıvazladı ve bana bereket duasında bulundu sonra abdest aldı ben de abdest suyundan içtim. Sonra arkasında ayağa kalkıp, iki omuzu arasındaki keklik yumurtası gibi Peygamberlik mührüne baktım."

(Efendimiz (a.s.)'ın duasının neticesi için 1477. hadise bakınız.)

١٤٦ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ الرِّجَالُ وَالنِّسَاءُ يَتَوَضَّئُونَ فِي زَمَانِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ جَمِيعًا

{•} 146-) Abdullah b. Ömer (r.a.): "Rasûlullah (s.a.v.) zamanında kadın ve erkekler topluca abdest alırlardı" demiştir.

(Bu uygulamanın nikâh düşmeyen aile fertleri arasında olduğu veya örtünme emrinden önce olduğu söylenilmiştir. Umdetü'l-Kârî, Aynî, II. 394. Nitekim İmam Buhârî de hadisi nikâh düşmeyen aile fertleri arasında anladığından dolayı **"Bir kimsenin hanımıyla abdest alması ve kadının abdest suyunun geri kalması"** konusu adı altında getirmiştir. Buhârî, Vudû: 43)

١٤٧ عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَعُودُنِي وَأَنَا مَرِيضٌ لَا أَعْقِلُ فَتَوَضَّأَ وَصَبَّ عَلَيَّ مِنْ وَضُوئِهِ فَعَقَلْتُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لِمَنِ الْمِيرَاثُ إِنَّمَا يَرِثُنِي كَلَالَةٌ فَتَزَلَتْ آيَةُ الْفَرَائِضِ

147-) Câbir (r.a.): "Kendimi tanımayacak derecede hasta iken Rasûlullah (s.a.v.) gelip beni ziyaret etti, abdest alıp benim üzerime abdest suyundan serpti ben de kendime geldim: **"Ey Allah'ın Rasûlü miras kimin olacak? Bana, babam ve çocuğumun dışındaki kimseler mirasçı oluyor."** dedim. Arkasından miras hukukunu açıklayan âyet indi." demiştir.

(Hadisin bir benzeri olan 1729. hadise bakınız.)

١٤٨ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَقَامَ مَنْ كَانَ قَرِيبَ الدَّارِ إِلَى أَهْلِهِ وَبَقِيَ قَوْمٌ فَأَتَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِمِخْضَبٍ مِنْ حَجَارَةٍ فِيهِ مَاءٌ فَصَغَرَ الْمِخْضَبُ أَنْ يَسْطُ فِيهِ كَفَّهُ فَتَوَضَّأَ الْقَوْمُ كُلُّهُمْ قُلْنَا كَمْ كُنْتُمْ قَالَ ثَمَانِينَ وَزِيَادَةٌ ❊

148-) Enes (r.a.) anlatır: "Namaz vakti girdi, evi yakın olan birisi ayağa kalktı (ve abdest suyu getirmek için evine gitti.) Geride bir topluluk kalmıştı. Rasûlullah (s.a.v.)'e içerisinde su bulunan taştan oyulmuş bir leğen getirildi. Leğen içerisinde el açamayacak kadar küçüktü, ama topluluğun hepsi ondan abdest aldı." (Hadisi anlatan): "O gün kaç kişiydiniz?" dedik: "Seksenden fazla" dedi." demiştir.

(Hadisin bir benzeri olan 134. ve 1499. hadislerle bakınız.)

١٤٩ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ دَعَا بِقَدَحٍ فِيهِ مَاءٌ فَعَسَلَ يَدَيْهِ وَوَجَّهَهُ فِيهِ وَمَجَّ فِيهِ ❊

149-) Ebû Mûsâ (r.a.) anlatır: "Hz. Peygamber (s.a.v.) içi su dolu bir kap istedi, içinde elini yüzünü yıkadı ve ağzından su boşalttı."

(Hadisin geniş bir benzeri 1669. hadise bakınız.)

١٥٠ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا ثَقُلَ النَّبِيُّ ﷺ وَاشْتَدَّ بِهِ وَجَعُهُ اسْتَأْذَنَ أَزْوَاجُهُ فِي أَنْ يُمَرِّضَ فِي بَيْتِي فَأَذِنَ لَهُ فَخَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ بَيْنَ رَجُلَيْنِ تَخَطَّ رَجُلَاهُ فِي الْأَرْضِ بَيْنَ عَبَّاسٍ وَرَجُلٍ آخَرَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَأَخْبَرْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ فَقَالَ أَتَدْرِي مَنْ الرَّجُلُ الْآخَرُ قُلْتُ لَا قَالَ هُوَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَكَانَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تُحَدِّثُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ بَعْدَمَا دَخَلَ بَيْتَهُ وَاشْتَدَّ وَجَعُهُ هَرِيقُوا عَلَيَّ مِنْ سَمْعٍ قَرِيبٍ لَمْ تُحَلِّ أَوْكِتْهُنَّ لَعَلِّي أُعْهِدُ إِلَى النَّاسِ وَأُجْلِسَ فِي مِخْضَبٍ لِحَفْصَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ ثُمَّ طَفِقْنَا نَصُبُ عَلَيْهِ تِلْكَ حَتَّى طَفِقَ يُشِيرُ إِلَيْنَا أَنْ قَدْ فَعَلْتُمْ ثُمَّ خَرَجَ إِلَى النَّاسِ ❊

150-) Aişe (r.a.) anlatır: "Hz. Peygamber (s.a.v.)'in durumu ağırlaşınca rahatsızlığı da arttı, benim evimde kalıp tedavi görmesi için hanımlarından izin istedi. Onlar da izin verdiler, Hz. Peygamber (s.a.v.) (amcası) Abbâs (r.a.) ile diğer bir kimsenin arasında ayaklarını yerde sürüyerek mescide çıktı. - Hadisi Hz. Aişe 'den rivâyet eden Ubeydullah b. Abdullah: "Bunu Abdullah b. Abbâs (r.a.)'a bildirdim, o da: "Diğer kimsenin kim olduğunu bilebiliyor musun?" dedi: "Hayır" dedim: "O, Ali idi" dedi- Yine Aişe (r.a.) anlatır: "Hz. Peygamber (s.a.v.) evine girince rahatsızlığı arttı ve: **"Üzerime bağı çözülmemiş yedi tulum su dökün belki halka çıkıp tavsiyelerde bulunabilirim"** dedi. Hz. Peygamber (s.a.v.)'in hanımı Hafsa 'ya ait bir leğene oturtuldu sonra **"Yeter, istediğimi yaptınız"** anlamında işaret edene değin üzerine su dökmeye başladık bundan sonra halkın yanına çıktı."

(Hadisin bir benzeri 409. hadistir. Rasûlullah (s.a.v.)'in vefatından önce mescide çıkması ve konuşma yapması 295, 399, 406, 407, 409. hadislerde de anlatılır. Kendisinin yaptığı konuşmadaki vasiyeti hakkında 1304, 1563 ve 1564. hadislerle bakabilirsiniz.)

١٥١ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ دَعَا بِإِنَاءٍ مِنْ مَاءٍ فَأَتَى بِقَدَحٍ رَحْرَاحٍ فِيهِ شَيْءٌ مِنْ مَاءٍ فَوَضَعَ أَصَابِعَهُ فِيهِ قَالَ أَنَسٌ فَجَعَلْتُ أَنْظُرُ إِلَى الْمَاءِ يَنْبُعُ مِنْ بَيْنِ أَصَابِعِهِ قَالَ أَنَسٌ فَحَزَرْتُ مَنْ تَوَضَّأَ مَا بَيْنَ السَّبْعِينَ إِلَى الثَّمَانِينَ ❊

151-) Enes (r.a.): "Hz. Peygamber (s.a.v.) bir su kabı istedi kendisine içerisinde az bir su bulunan ağzı geniş kenarı kısa bir kap getirildi. Parmaklarını içerisine koydu, parmaklarının arasından suyun kaynadığını seyretmeye başladım. Yetmiş ila seksen kişinin abdest aldığını hesap ettim." Demiştir.

١٥٢ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَغْتَسِلُ أَوْ كَانَ يَغْتَسِلُ بِالصَّاعِ إِلَى خَمْسَةِ أَمْدَادٍ وَيَتَوَضَّأُ بِالْمُدِّ

& 152-) Enes (r.a.): “Hz. Peygamber (s.a.v.) beş Müd veya bir Sa’ su ile gusül abdesti alır bir Müd ile de namaz abdesti alırdı” demiştir.

(Hadiste geçen Sa’ ve Müd o dönemin ölçü birimleridir günümüz ölçü birimlerine göre bir Müd yaklaşık bir litre bir Sa’ ise dört litredir.)

١٥٣ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ مَسَحَ عَلَى الْخُفَّيْنِ وَأَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ سَأَلَ عُمَرَ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ نَعَمْ إِذَا حَدَّثَكَ شَيْئًا سَعْدُ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ فَلَا تَسْأَلْ عَنْهُ غَيْرُهُ

153-) Sa’d b. Ebî Vakkas (r.a.) Hz. Peygamber (s.a.v.)’in mestlerinin üzerine meshettiğini söylemiş, Abdullah b. Ömer (r.a.) da bunu Hz. Ömer (r.a.)’a sormuştu O da: “Evet, eğer Sa’d, Hz. Peygamber (s.a.v.)’den sana bir şeyler anlattırsa artık bunu başkasına sorma” demiştir.

١٥٤ عَنْ عَمْرِو بْنِ أُمَيَّةَ الضَّمْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ رَأَى النَّبِيَّ ﷺ يَمَسَحُ عَلَى الْخُفَّيْنِ

154-) Amr b. Ümeyye ed-Damrî (r.a.) Hz. Peygamber (s.a.v.)’in mestlerin üzerine meshettiğini gördüğünü söylemiştir.

١٥٥ وَعَنْهُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَمَسَحُ عَلَى عِمَامَتِهِ وَخُفَّيْهِ

155-) Yine kendisinin: "Hz. Peygamber (s.a.v.)’in sarığına ve mestlerine mesh ettiğini gördüm" dediği rivayet edilmiştir.

١٥٦ عَنْ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي سَفَرٍ فَأَهْوَيْتُ لِأَنْزِعَ خُفَّيْهِ فَقَالَ دَعُهُمَا فَإِنِّي أَدْخَلْتُهُمَا طَاهِرَتَيْنِ فَمَسَحَ عَلَيْهِمَا

156-) Muğîra b. Şu’be (r.a.): "Bir yolculukta Hz. Peygamber (s.a.v.) ile birlikteydim (abdest için) mestlerini çıkarmak istedim: **"Bırak onları, ben onları (ayaklarım) abdestli iken giydim"** buyurdu ve üzerlerine meshetti." demiştir.

(141. hadiste de bu yolculuk sırasında aldığı abdesti anlatılmıştı. 238. hadiste de değişik hususlar anlatılır.)

١٥٧ عَنْ عَمْرِو بْنِ أُمَيَّةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ رَأَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَحْتَرُّ مِنْ كَيْفِ شَاةٍ فَدَعَا إِلَى الصَّلَاةِ فَأَلْقَى السُّكَيْنَ فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ

& 157-) Amr b. Ümeyye (r.a.)’dan. Kendisi, Rasûlullah (s.a.v.)’i koyunun kürek kemiğinden et kesip (yediğini) görmüştür. Ardından namaza çağırılmış, bıçağı bırakıp abdest almadan namaza durmuştur.

(Bir keresinde Hz. Peygamber (s.a.v.) et yemeği yedikten sonra abdest alıp namaz kılmış, bundan dolayı et yemeği yemenin abdest almayı gerektireceği görüşüne varanlar olmuştur. Buhârî’nin bu hadisi abdest bölümünde getirmesindeki amacı, et yemeğinden sonra abdestin gerekmeyeceğini bildirmek içindir. Bu hadisten sonra gelen 159 ve 160. hadislerin durumu da böyledir.)

١٥٨ عَنْ سُؤَيْدِ بْنِ التُّعْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ خَرَجَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَامَ خَيْبَرَ حَتَّى إِذَا كَانُوا بِالصَّهْبَاءِ وَهِيَ أَدْنَى خَيْبَرَ فَصَلَّى الْعَصْرَ ثُمَّ دَعَا بِالْأَزْوَادِ فَلَمْ يُؤْتِ إِلَّا بِالسَّوِيقِ فَأَمَرَ بِهِ فَتَرَّى فَأَكَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَكَلْنَا ثُمَّ قَامَ إِلَى الْمَغْرِبِ فَمَضْمَضَ وَمَضْمَضْنَا ثُمَّ صَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ ❀

{•} 158-) Süveyd b. en-Nu'mân (r.a.)'dan. Kendisi Hayber seferine Rasûlullah (s.a.v.) ile beraber çıkmıştı. Hayber'in aşağısındaki Sahbâ mevkisine geldiklerinde Hz. Peygamber (s.a.v.) ikindiye kıldı sonra yolculuk azıklarını istedi, yiyecek olarak sadece sevik (un ve hurma kurusundan yapılan kavut) getirildi. Islatılmasını emretti sonra Rasûlullah (s.a.v.) ve biz bunu yedik ardından akşam namazına kalktı ağzını çalkaladı biz de ağzımızı çalkaladık sonra (yeni bir) abdest almadan namaz kıldı."

١٥٩ عَنْ مَيْمُونَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَكَلَ عِنْدَهَا كَتِفًا ثُمَّ صَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ ❀

159-) Meymûne (r.a.) Hz. Peygamber (s.a.v.)'in kendisinin yanında kürek kemiğinin etini yediğini ardından da (yeni bir) abdest almadan namaz kıldığını söylemiştir.

١٦٠ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ شَرِبَ لَبَنًا فَمَضْمَضَ وَقَالَ إِنَّ لَهُ دَسْمًا ❀

& 160-) İbnî Abbâs (r.a.) Rasûlullah (s.a.v.)'in süt içtiğini ardından ağzını çalkalayıp: **"yağlı imiş"** dediğini rivâyet etmiştir.

١٦١ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِذَا نَعَسَ أَحَدُكُمْ وَهُوَ يُصَلِّي فَلْيَرْقُدْ حَتَّى يَذْهَبَ عَنْهُ النَّوْمُ فَإِنْ أَحَدُكُمْ إِذَا صَلَّى وَهُوَ نَاعِسٌ لَا يَدْرِي لَعَلَّهُ يَسْتَغْفِرُ فَيَسُبُّ نَفْسَهُ ❀

{&} 161-) Aişe (r.a.)'dan. Rasûlullah (s.a.v.): **"Sizden biriniz namaz kılarken uyuklarsa uykusu gidene değin uzansın. Sizden biriniz uykulu olarak namaz kılarsa ne dediğini bilemez belki kendisine bağışlama dilerken beddua edebilir"** buyurmuştur.

١٦٢ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِذَا نَعَسَ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ فَلْيَنْمَ حَتَّى يَعْلَمَ مَا يَقْرَأُ ❀

162-) Enes (r.a.)'dan. Hz. Peygamber (s.a.v.): **"Sizden birinizin namazda iken uykusu gelirse ne okuduğunu bilene değin uyusun "** buyurmuştur.

١٦٣ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَتَوَضَّأُ عِنْدَ كُلِّ صَلَاةٍ كَانَ يُجْزِي أَحَدَنَا الْوُضُوءَ مَا لَمْ يُحْدِثْ ❀

163-) Enes (r.a.): "Hz. Peygamber (s.a.v.), her namaz sırasında abdest alırdı. Bizlere ise abdesti bozulmadığı sürece eski abdest yeterli sayılırdı" demiştir,

(Bu ifadedden Hz. Peygamber (s.a.v.)'in her namaz vakti abdest alması gerektiği ümmetin ise bu yükümlülüğten muaf olduğu anlaşılmaktadır. Gece namazı da böyledir. Gece namazı veya teheccüd namazı Hz. Peygamber (s.a.v.)'e farz iken ümmeti için nafil bir namazdır.)

١٦٤ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِحَائِطٍ مِنْ حِيطَانِ الْمَدِينَةِ أَوْ مَكَّةَ فَسَمِعَ صَوْتَ إِنْسَانَيْنِ يُعَذِّبَانِ فِي قُبُورِهِمَا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ وَمَا يُعَذِّبَانِ فِي كَبِيرٍ ثُمَّ قَالَ بَلَى كَانَ أَحَدُهُمَا لَا يَسْتَتِرُ مِنْ بَوْلِهِ وَكَانَ الْآخَرُ يَمْشِي بِالنَّمِيمَةِ ثُمَّ دَعَا بِحَرِيدَةٍ فَكَسَرَهَا كِسْرَتَيْنِ فَوَضَعَ عَلَى كُلِّ قَبْرِ مِنْهُمَا كِسْرَةً فَقِيلَ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لِمَ فَعَلْتَ هَذَا قَالَ لَعَلَّهُ أَنْ يُخَفَّفَ عَنْهُمَا مَا لَمْ تَيَسِّرَا

& 164-) İbni Abbâs (r.a.): "Hz. Peygamber (s.a.v.) Medine'nin veya Mekke'nin bahçelerinden bir bahçeye uğramıştı, kabirlerinde azap gören iki kişinin sesini duydu bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.v.): **"Bu ikisi azap görüyor ama büyük gûnahtan ötürü değil"** buyurdu sonra: **"Evet, bu ikisinden birisi idrarından sakınıp korunmazdı, diğeri de koğuculuk yapmak için dolaşırdı"** buyurdu, arkasından taze hurma çubuğu istedi, ikiye böldü ve her bir kabrin üzerine koydu: "Ey Allah'ın Rasûlü niçin böyle yaptın?" denildiğinde: **"Bu iki çubuk yaş kaldıkları sürece ola ki azapları hafifletilir"** buyurdu." demiştir.

(İdrardan sakınmama ve koğuculuk yapmanın kabir azabına neden olması konusu yanlış anlaşılmamalıdır. Bunların dışında kabir azabına neden olan diğer davranışlar da vardır. Kabir azabı sadece bu iki davranışa tahsis edilmemelidir, Kabirde sorulacak sorulara dikkat edilmelidir. Kabirde Rabb'imizin kim olduğu, Peygamberimizin kim olduğu sorulacaktır. Dolayısıyla hayatımızdaki Rab ve Peygamberin kim olduğuna dikkat etmemiz gerekir. Nitekim 674. hadiste kabirde bu soruların sorulacağı bildirilmektedir. Bu açıklamadan idrarı hafife alma da çıkarılmamalıdır. Bizim söylemek istediğimiz, idrardan sakınmamak elbette kabir azabına sebep olur zira Hz. Peygamber (s.a.v.) böyle buyurmuştur. Ancak sadece bu hususa takılıp diğer hususlar ihmal edilmemelidir.

"Bu ikisi azap görüyor ama büyük gûnahtan ötürü değil" ifadesindeki "büyük gûnahtan ötürü değil" ifadesi iki şekilde anlaşılmıştır. Bunlar, azap olunan bu kimselerin gözünde büyük değildi. Onlar bu ikisini önem vermiyorlardı, hâlbuki bunlar büyük günahlardı. Bir diğer anlam ise bunların kaçınmadıkları ve azaba düçar kaldıkları bu şeyler aslında kaçınılması öyle zor bir iş değildi ama onlar bunlara önem vermediler.)

١٦٥ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا تَبَرَّزَ لِحَاجَتِهِ أَتَيْتُهُ بِمَاءٍ فَيَغْسِلُ بِهِ

165-) Enes b. Mâlik (r.a.): "Hz. Peygamber (s.a.v.) abdest bozmaya çıktığında kendisine su getirirdim, bu su ile (avret mahallini) yıkardı." demiştir.

١٦٦ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَامَ أَغْرَابِيٌّ فَبَالَ فِي الْمَسْجِدِ فَتَنَاولَهُ النَّاسُ فَقَالَ لَهُمُ النَّبِيُّ ﷺ دَعُوهُ وَهَرِّقُوا عَلَى بَوْلِهِ سَحْلًا مِنْ مَاءٍ أَوْ ذُنُوبًا مِنْ مَاءٍ فَإِنَّمَا بُعِثْتُمْ مُيسَّرِينَ وَلَمْ تُبْعَثُوا مُعَسِّرِينَ

{•} 166-) Ebû Hureyre (r.a.): "Çöl halkından bir kimse kalkıp mescidde küçük abdestini bozdu oradakiler buna müdahale ettiler, Bunun üzerine Rasûlüllah (s.a.v.): **"Bırakın onu, idrarının üzerine bir kova su dökün. Şu bir gerçektir ki sizler zorlaştıracı değil kolaylaştıracı olarak gönderildiniz,"** buyurdu" demiştir.

(2014. hadiste bu kimsenin mescidde yaptığı dua anlatılmaktadır, 2014. hadise bakınız.)

١٦٧ عَنْ أُمِّ قَيْسٍ بِنْتِ مِخْصَنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا أَتَتْ بِابْنٍ لَهَا صَغِيرٍ لَمْ يَأْكُلِ الطَّعَامَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَجْلَسَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي حَجَرِهِ فَبَالَ عَلَى ثَوْبِهِ فَدَعَا بِمَاءٍ فَنَضَحَهُ وَلَمْ يَغْسِلْهُ

{&} 167-) Ümmü Kays bintü Mihsan (r.a.) anlatır. Kendisi henüz yemek yemeyen küçük oğlunu Rasûlüllah (s.a.v.)'e getirmiş, Rasûlüllah (s.a.v.) de onu kucağına oturmuş, derken çocuk Hz. Peygamberin elbisesine küçük abdestini bozmuş. Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.v.) su isteyip elbisesine su serpmiş (tamamen) yıkamamıştır.

(Hadisın değişik bir benzeri 1963. hadiste gelecektir.)

١٦٨ عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَى النَّبِيُّ ﷺ سُبَاطَةَ قَوْمٍ فَبَالَ قَائِمًا ثُمَّ دَعَا بِمَاءٍ فَحِثَّتُهُ بِمَاءٍ فَتَوَضَّأَ

& 168-) Huzeyfe (r.a.): "Hz. Peygamber (s.a.v.) bir kavmin çöplüğüne vardı, ayakta küçük abdest bozdu sonra su

istedi ben de kendisine su getirdim, abdest aldı." demiştir.

۱۶۹ و فِي رَوَايَةٍ عَنْهُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَأَتَيْتُ مِنْهُ فَأَشَارَ إِلَيَّ فَجِئْتُهُ فَقُمْتُ عِنْدَ عَقِبِهِ حَتَّى فَرَغَ

169-) Yine Huzeyfe (r.a.)'dan gelen bir rivayette ise: "Kendisinden uzaklaştım, bana işaret etti ben de gelip işini bitirinceye kadar arkasında dikildim" demiştir.

۱۷۰ عَنْ أَسْمَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ جَاءَتْ امْرَأَةً النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَتْ أَرَأَيْتَ إِحْدَانَا تَحِيضُ فِي الثَّوْبِ كَيْفَ تَصْنَعُ قَالَ تَحْتَهُ ثُمَّ تَقْرُصُهُ بِالْمَاءِ وَتَنْضَحُهُ وَتُصَلِّي فِيهِ

{&} 170-) Esmâ (r.a.): "Bir kadın Hz. Peygamber (s.a.v.)'e geldi ve: "Birimizin elbisesine hayız kanı bulaşırsa temizliğini nasıl yapsın?" dedi. O da: **"Ovalarsın, sonra da suyla çitilersin, su döküp bununla namazını kılarısın"** buyurdu," demiştir.

۱۷۱ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ جَاءَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ أَبِي حُبَيْشٍ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي امْرَأَةٌ أُسْتَحَاضُ فَلَا أَطْهَرُ أَفَادَعُ الصَّلَاةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا إِنَّمَا ذَلِكَ عَرَقٌ وَلَيْسَ بِحَيْضٍ فَإِذَا أَقْبَلْتُ حَيْضَتِكَ فَدَعِي الصَّلَاةَ وَإِذَا أَذْبَرْتَ فَأَغْسِلِي عَنْكَ الدَّمَ ثُمَّ صَلِّي وَقَالَ ثُمَّ تَوَضَّئِي لِكُلِّ صَلَاةٍ حَتَّى يَجِيءَ ذَلِكَ الْوَقْتُ

{&} 171-) Aişe (r.a.): "Fatıma bintü Ebî Hubeys, Hz. Peygamber (s.a.v.)'e geldi ve: "Ey Allah'ın Rasûlü benim normal âdet dönemim dışında devamlı kanamam oluyor, temiz olamıyorum, namazı bırakayım mı?" dedi. Rasûlüllah (s.a.v.): **"Hayır, Bu seninki kanayan bir damar kanıdır, hayız kanı değildir. Ancak hayız günün geldiğinde namazı bırak, hayız günün bittiğinde (gusül abdesti alıp) üzerindeki kanı temizle ve namazı kıl, hayız günün gelene değin de her namaz vakti için namaz abdesti al"** buyurdu," demiştir.

۱۷۲ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كُنْتُ أُغْسِلُ الْجَنَابَةَ مِنْ ثَوْبِ النَّبِيِّ ﷺ فَيَخْرُجُ إِلَى الصَّلَاةِ وَإِنْ بَقِيَ الْمَاءُ فِي ثَوْبِهِ

& 172-) Aişe (r.a.): "Hz. Peygamber (s.a.v.)'in elbisesindeki meni bulaşığını yıkardım, elbisesinde ıslaklık belirtileri bulunduğu halde namaza çıkardı." demiştir.

۱۷۳ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدِمَ أَنَسٌ مِنْ عُكْلٍ أَوْ عُرَيْنَةَ فَاجْتَوَوْا الْمَدِينَةَ فَأَمَرَهُمُ النَّبِيُّ ﷺ بِلِقَاحِ وَأَنْ يَشْرَبُوا مِنْ أَبْوَالِهَا وَأَلْبَانِهَا فَأَنْطَلَقُوا فَلَمَّا صَحُّوا قَتَلُوا رَاعِيَ النَّبِيِّ ﷺ وَاسْتَأْفَوْا النَّعَمَ فَجَاءَ الْخَبْرُ فِي أَوَّلِ النَّهَارِ فَبَعَثَ فِي آثَارِهِمْ فَلَمَّا ارْتَفَعَ النَّهَارُ جِيءَ بِهِمْ فَأَمَرَ فَقَطَّعَ أَيْدِيَهُمْ وَأَرْجُلَهُمْ وَسَمَرَتْ أَعْيُنُهُمْ وَأُلْقُوا فِي الْحَرَّةِ يَسْتَسْقُونَ فَلَا يُسْقَوْنَ

& 173-) Enes (r.a.): "Ukl veya Urayne kabilesinden birtakım kimseler gelmişti, şehrin havası iyi gelmedi, karın hastalığına tutuldular. Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.v.) kendilerine sağmal develerin bulunduğu yere gidip süt ve idrarlarından içmelerini emretti, onlar bu yere gittiler. İyi olduklarında Hz. Peygamber (s.a.v.)'in çobanını öldürüp hayvanları sürüp götürdüler. Gündüzün başında haber Medine'ye geldi, Rasûlüllah (s.a.v.) hemen peşlerine asker saldı. Gün yükseldiğinde yakalanıp getirildiler. Rasûlüllah (s.a.v.) el ve ayaklarının kesilmesini emretti. Gözleri oyulup (Medine'nin dışındaki, taşlık arazi olan) el-Harre'ye atıldılar. Su istediler, su verilmedi" demiştir.

(Bu hadiste göze çarpan iki husus vardır: Deve idrarının içilmesi ile suçluların cezalandırılma şeklidir.

Müslümanlar idrardan sakınmakla emrolunmuşlardır. 164. hadiste belirtildiği gibi idrar kabir azabına neden olmaktadır. Durum böyle iken cahiliye döneminde, ister doğru ister yanlış olsun deve idrarıyla tedavi edilegelmiştir. İslâm geldiğinde ruhuna ters düşen uygulamaları kaldırmıştır. Rasûlullah (s.a.v.): **"Şüphesiz Allah, size haram kıldığı şeylerde şifanızı vermemiştir."** buyurmuştur. (Buhârî, Eşribe: 15) Her ne kadar bazı âlimler açıkladığımız bu hadise dayanarak eti yenen hayvanların idrarının pis olmadığını ileri sürmüşlerse de pek çok âlim her türlü idrarın pis olduğunu söylemiştir. Belki idrarla tedavi mi olur, bu iğrenç bir şeydir, şeklinde akla bir soru gelebilir. Şu bilinmelidir ki, İslâm'dan önce deve idrarıyla tedavi Arap Tedavi geleneği idi. Deve idrarının kimyasal içeriği ve etkisi araştırılmadan bir şey söylemek zordur.

Suçluların cezalandırılma şekline gelince, Allah şöyle buyurur: **«Size kim saldırırsa, siz de ona size saldırdığı gibi saldırınız...»** (Bakara: 194), **«Eğer ceza verecekseniz, size yapılan cezanın aynısıyla cezalandırınız...»** (Nahl: 126), **«Kötülüğün cezası onun aynısıyladır.»** (Şûra: 40) Bu ayetlerin gereğince söz konusu eşkiya bu cezaya çarptırılmıştır. İncelediğimiz hadisi rivayet eden Enes (r.a.): "Hz. Peygamber (s.a.v.) bu kimselerin gözlerini, çobanların gözlerini oyduklarından dolayı oyduymuştu." demiştir, (Tirmizi, Taharet: 55) Yine Enes (r.a.)'dan rivayet edilen diğer bir hadiste, Rasûlullah (s.a.v.), Yahudi tarafından başı taşla ezilen bir kız çocuğunun kisası olarak söz konusu Yahudi'nin başının taşla ezilip, kisas yapılmasını emretmiştir. (Buhârî, Husûmât: 1, Müslim, Kasâme: 15, Neseî, Kasâme: 12, İbni Mâce, Diyet: 24) İncelediğimiz bu hadisi Enes (r.a.)'dan rivâyet eden Ebû Kılâbe: "Bu kimseler hırsızlık yaptılar, adam öldürdüler. Mü'min olduktan sonra tekrar kâfir oldular, Allah ve Rasûl ile savaştılar" demiştir. (Buhârî, Vudû: 70) Kur'ân-ı Kerim'de: **«..Allah ve Rasûl ile savaşanlarla yeryüzünde bozgunculuğa çalışanların cezası, öldürülmek veya asılmak ya da çaprazlama yaparak el ve ayaklarının kesilmesi ya da sürgün edilmesidir....»** buyurulmuştur. (Mâide: 33) Kendilerine iyilik yapılan ve tedavi olmaları için sunulan ikramlara nankörlük eden, sonra da Allah'ın Rasûlü'nü hiçe sayıp, develerini çalıp-çırpın, çobanlarını işkenceyle öldüren bu eşkiyalara acaba daha nasıl davranabilirdi ki?

Diğer taraftan idama mahkûm edilen bir kimse, su istediğinde su verilmezse hem idam hem susuz bırakma şeklinde iki cezanın oluşacağından idam mahkûmuna su verilmesinin engellenemeyeceği konusunda icma varken bu kimselere su verilmemesi hakkında çeşitli yorumlar yapılmıştır. Bunun sebebi Hz. Peygamber (s.a.v.)'in hane halkı bu develerden gelen sütü içiyorlardı, o gece süt beklediler süt gelmediğinden dolayı geceyi susuz geçirdiler, bu nedenle Rasûlullah (s.a.v.): **"Allah, Muhammed hanesini bu gece susuz bırakanları susuz bıraksın!"** (Neseî, Tahrim: 9) şeklindeki bedduasını Allah'ın kabul etmesi nedeniyle özel bir uygulama olarak bu kimselere su verilmemiştir, denilmiştir. Başka bir yoruma göre, bu kimseler Peygamberin develerinin sütünü içme nimetine karşı nankörlük yapmaları nedeniyle susuz bırakılmıştır, denilmiştir. Umdu'tl-Kârî, Aynî, III. 35)

١٧٤ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُصَلِّي قَبْلَ أَنْ يُتَنَّى الْمَسْجِدُ فِي مَرَابِضِ الْغَنَمِ

& 174-) Enes (r.a.): "Hz. Peygamber (s.a.v.) mescid yapılmadan önce koyun ağıllarında namaz kıldırırdı" demiştir.

١٧٥ عَنْ مَيْمُونَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سُئِلَ عَنْ فَأْرَةٍ سَقَطَتْ فِي سَمْنٍ فَقَالَ أَلْقَوْهَا وَمَا حَوْلَهَا فَاطْرَحُوهُ وَكُلُوا سَمْنَكُمْ

{•} 175-) Hz. Peygamber (s.a.v.)'in hanımı Meymûne (r.a.)'dan. Rasûlullah (s.a.v.)'e katı yağın içine düşüp (ölen) farenin durumu soruldu; **"Fareyi ve düştüğü yerin etrafını çıkarıp atın, (kalan) yağınızı yiyiniz,"** buyurdu.

١٧٦ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ كُلُّ كَلِمٍ يُكَلِّمُهُ الْمُسْلِمُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَكُونُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَهَيْئَتِهَا إِذْ طُعِنَتْ تَفْجَرُ دَمًا لَلْوَنُ لَوْنُ الدَّمِ وَالْعَرَفُ عَرَفُ الْمِسْكِ

& 176-) Ebû Hureyre (r.a.)'dan. Hz. Peygamber (s.a.v.): **"Müslümanın Allah yolunda aldığı her bir yarasının kıyamet günündeki durumu, yaralandığındaki kan akar halde olup rengi kan renginde, kokusu ise misk kokusu şeklindedir,"** buyurmuştur.

(Hadisin bir benzeri 1212. hadistir.)

١٧٧ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا يُؤَوَّلَنَّ أَحَدُكُمْ فِي الْمَاءِ الدَّائِمِ الَّذِي لَا يَجْرِي ثُمَّ يَغْتَسِلُ فِيهِ

& 177-) Ebû Hureyre (r.a.)'dan. Hz. Peygamber (s.a.v.): **"Sizden biriniz akmayan durgun suya asla küçük abdestini bozmasın sonra (birisi) onda yıkanabilir"** buyurmuştur.

١٧٨ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يُصَلِّي عِنْدَ الْبَيْتِ وَأَبُو جَهْلٍ وَأَصْحَابُ لَهُ جُلُوسٌ إِذْ قَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ أَيُّكُمْ يَجِيءُ بِسَلَى جَزُورِ بَنِي فُلَانٍ فَيَضَعُهُ عَلَى ظَهْرِ مُحَمَّدٍ إِذَا سَجَدَ فَأَنْبَعَثَ أَشَقَى الْقَوْمِ فَجَاءَ بِهِ فَنَظَرَ حَتَّى سَجَدَ النَّبِيُّ ﷺ وَضَعَهُ عَلَى ظَهْرِهِ بَيْنَ كَتِفَيْهِ وَأَنَا أَنْظُرُ لَا أُغَيِّرُ شَيْئًا لَوْ كَانَ لِي مَنَعَةٌ قَالَ فَجَعَلُوا يَضْحَكُونَ وَيُحِيلُ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ سَاجِدٌ لَا يَرْفَعُ رَأْسَهُ حَتَّى جَاءَتْهُ فَاطِمَةُ فَطَرَحَتْ عَنْ ظَهْرِهِ فَرَفَعَ رَأْسَهُ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ بِقُرَيْشٍ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَشَقَّ عَلَيْهِمْ إِذْ دَعَا عَلَيْهِمْ قَالَ وَكَانُوا يَرَوْنَ أَنَّ الدَّعْوَةَ فِي ذَلِكَ الْبَلَدِ مُسْتَحَابَّةٌ ثُمَّ سَمَى اللَّهُمَّ عَلَيْكَ بِأَبِي جَهْلٍ وَعَلَيْكَ بِعُتْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ وَشَيْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ وَالْوَلِيدَ ابْنَ عُتْبَةَ وَأُمَيَّةَ بْنِ خَلْفٍ وَعُقْبَةَ بْنِ أَبِي مُعَيْطٍ وَعَدَّ السَّابِعَ فَلَمْ يَحْفَظْهُ الرَّاوي قَالَ فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَدْ رَأَيْتُ الَّذِينَ عَدَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَرَغِي فِي الْقَلْبِ قَلْبِ بَدْرٍ

& 178-) Abdullah b. Mes'ûd (r.a.) anlatır: "Hz. Peygamber (s.a.v.) Kâbe'nin yanında namaz kılıyordu, bu sırada Ebû Cehil ve arkadaşları da orada oturuyorlardı. Derken birisi (Ebû Cehil) diğerlerine: "Hanginiz falancaların kestiği devenin döl eşini (devenin karnındaki yavrunun bulunduğu zarı) getirip de Muhammed namazda secdeye varınca üzerine koyabilir?" dedi. Topluluğun en eşkiyası koşup onu getirdi, Hz. Peygamber (s.a.v.) secdeye varıncaya kadar bekledi ve akabinde iki omuzunun arasına sırtına bıraktı. -Ben de hiçbir şey yapamadan seyrediyordum keşke bir gücüm olsaydı-onlar gülüşüp (bu işi sen yaptın o yaptı diye) birbirlerine isnat etmeye başladılar. Rasûlullah (s.a.v.) ise secdeden başını kaldıramıyordu sonunda Fatıma gelip sırtındakini attı da Rasûlullah başını kaldırabildi. Sonra üç defa: **"Ey Allah'ım Kureyş'i sana havale ediyorum"** dedi. Kendilerine beddua etmesi onlara çok ağır geldi. Çünkü bu şehirde duanın kabul olunacağı inancında idiler. Hz. Peygamber (s.a.v.) devamla bedduasında isim de verdi: **"Ey Allah'ım! Ebû Cehil'i sana havale ediyorum, Utbe b. Rabia'yı, Şeyhe b. Rabia'yı, Velid b. Utbe'yi, Ümeyye b. Halef'i, Ukbe b. Ebi Muayt'ı sana havale ediyorum"** dedi. -Yedincisini de saymış ancak hadisi rivâyet eden onu ezberinde tutamamış- Abdullah İbni Mes'ûd (r.a.): "Canım elinde olan Allah'a yemin olsun ki, Rasûlullah (s.a.v.)'in saydıklarının kuyuda. Bedir kuyusunda yere serilmiş cesetlerini gördüm" demiştir.

(Hadisin bir benzeri olan 324. ve 1579. hadisler bakınız.)

١٧٩ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَرَكَ النَّبِيُّ ﷺ فِي ثَوْبِهِ

179-) Enes (r.a.): "Hz. Peygamber (s.a.v.) elbisesine tükürdü." demiştir.

(Hadisin geniş bir benzeri olan 254. hadise bakınız. Hz. Peygamber (s.a.v.)'in elbisesine tükürmesi aslında mescide tükürülmemesi için yapılan uyarı sırasında yapılmıştır.)

١٨٠ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَأَلَ النَّاسَ بِأَيِّ شَيْءٍ دُوِيَ جُرْحُ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ مَا بَقِيَ أَحَدٌ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي كَانَ عَلَيَّ يَجِيءُ بِتُرْسِهِ فِيهِ مَاءٌ وَفَاطِمَةُ تَغْسِلُ عَنْ وَجْهِهِ الدَّمَ فَأُحْدِ حَصِيرٌ فَأُحْرِقَ فَحُشِي بِهِ جُرْحُهُ

180-) Sehl b. Sa'd es-Sâidî (r.a.)'a: "Hz. Peygamber (s.a.v.)'in (Uhud savaşındaki) yarası ne ile tedavi edildi?" diye sordular: "Bunu benden daha iyi bilen kalmadı. Hz. Ali kalkanının içinde su getiriyor Hz. Fatıma da yüzünden kanını yıkıyordu. Bir parça hasır alınıp yakılarak külü yarasına dolduruldu" demiştir.

١٨١ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَوَجَدْتُهُ يَسْتَنُّ بِسِوَاكِ يَدِهِ يَقُولُ أَعُ أَعُ وَالسَّوَاكُ فِيهِ كَأَنَّهُ يَتَهَوَّعُ

& 181-) Ebû Mûsâ (r.a.): "Hz. Peygamber (s.a.v.)'e gelmiştim ki kendisini elinde misvak ile dişlerini temizliyor, misvak ağzındayken sanki kusacak gibi "Öğ, Öğ" derken gördüm" demiştir.

۱۸۲ عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ يَشُوصُ فَاهُ بِالسَّوَاكِ ❁

& 182-) Huzeyfe (r.a.): "Hz. Peygamber (s.a.v.) gece namaza kalktığı anda ağzını misvakla temizlerdi." demiştir.

۱۸۳ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ أَرَانِي أَتَسَوَّكَ بِسَوَاكِ فَجَاءَنِي رَجُلَانِ أَحَدُهُمَا أَكْبَرُ مِنَ الْآخَرِ فَنَاولْتُ السَّوَاكَ الْأَصْغَرَ مِنْهُمَا فَقِيلَ لِي كَبِّرْ فَدَفَعْتُهُ إِلَى الْأَكْبَرِ مِنْهُمَا ❁

& 183-) İbnî Ömer (r.a.)'dan. Hz. Peygamber (s.a.v.): **"Rüyamda misvaklarırken gördüm. Bu sırada iki adam geldi biri diğerinden büyüktü. Ben misvağı küçük olana verdim. "Büyüğe ver" denildi. Ben de büyüğe verdim "** buyurmuştur.

۱۸۴ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا أَتَيْتَ مَضْجَعَكَ فَتَوَضَّأْ وَضُوءَكَ لِلصَّلَاةِ ثُمَّ اضْطَجِعْ عَلَى شِقِّكَ الْأَيْمَنِ ثُمَّ قُلِ اللَّهُمَّ أَسْلَمْتُ وَجْهِي إِلَيْكَ وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ وَالْحَاقَاتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ رَغْبَةً وَرَهْبَةً إِلَيْكَ لَا مَلْجَأَ وَلَا مَنَاجَا مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ اللَّهُمَّ آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ وَنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ فَإِنْ مِتُّ مِنْ لَيْلَتِكَ فَأَنْتَ عَلَى الْفِطْرَةِ وَاجْعَلْهُنَّ آخِرَ مَا تَتَكَلَّمُ بِهِ قَالَ فَدَرَدْتُهَا عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَلَمَّا بَلَغْتُ اللَّهُمَّ آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ قُلْتُ وَرَسُولِكَ قَالَ لَا وَنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ ❁

& 184-) Berâ b. Âzib (r.a.): "Hz. Peygamber (s.a.v.): **"Yatağına geldiğinde namaz abdesti al, sonra da sağ yanına yat ve "Allahümme Eshemtü Vechî ileyke, ve fevvaztû Emri ileyke ve Elce'tü Zahrî ileyke rağbeten ve rahbeten ileyke lâ melcee ve lâ mencâ minke illâ ileyke. Allahümme Âmentü bi kitâbikellezî Enzelte ve bi Nebiyyikellezî Erselte** (=Allah'ım, Seni isteyerek ve Senden korkarak yüzümü Sana teslim ettim, işimi Sana bıraktım, sırtımı Sana sığındırdım, Senin dışında ne bir sığınak ne de bir kurtuluş vardır. Allah'ım Senin indirdiğin kitabına ve gönderdiğin peygamberine iman ettim)" **de. Eğer bu gece ölürsen yaratıldığın şey üzerine (İslam üzerine) ölürsün. Bu sözleri en son konuşacağın şey yap"** buyurdu. Ben bu duayı Hz. Peygamber (s.a.v.)'e tekrarladım "Allahümme Âmentü bi kitâbikellezî Enzelte" kısmına gelince "ve Rasûlike..." dedim: **"Hayır! ve Nebiyyikellezi Erselte"** buyurdu." demiştir.

(Hadisin bir benzeri 2071. hadistir. "Nebiyyike" yerine bir benzer anlamdaki "Rasûlike" ifadesinin kullanılmasında Hz. Peygamber (s.a.v.)'in uyarıda bulunmasından, zikir ve dualarda belirtilen şekillere bağlı kalınması gerektiği anlamı çıkarıldığı gibi hadis rivayetinde lafızlara bağlı kalınması gerektiği hükmü de çıkarılmıştır)